

Warszawa, 17.06.2024

„Sztuczna Inteligencja - prawdziwe zmiany w edukacji?”

Czy sztuczna inteligencja zmieni istotę i sens edukacji? Czy może po prostu, po przystosowaniu jej do potrzeb szkolnych, stanie się tylko kolejnym narzędziem? A sedno nauczania - relacje - pozostanie niezmiennie. Z odpowiedzią na te pytania, według Fundacji Szkoła z Klasą, warto jeszcze poczekać. Teraz najważniejsze jest zaadaptowanie AI w nauczaniu i zminimalizowanie ryzyk. Jednak, aby to zrobić warto zrozumieć złożoność Sztucznej Inteligencji, a temu właśnie służy publikacja pt. „Sztuczna Inteligencja - prawdziwe zmiany w edukacji?”

Kiedy w 1950 roku Alan Turing przedstawił słynny test służący określeniu zdolności maszyny do posługiwania się językiem naturalnym, a tuż po tym John McCarty zdefiniował, czym jest Sztuczna Inteligencja, nikt nie spodziewał się, że w kolejnym stuleciu, staniemy twarzą w twarz z AI, która pisze, mówi i “myśli” podobnie do człowieka. Chat GPT, który w 2021 roku pojawił się jako narzędzie ogólnodostępne, zrewolucjonizował świat. Dotychczas zarezerwowane dla specjalistów, wymagające nauki umiejętności, uczynił dostępnymi dla każdego. Uprościło to proces uczenia się i osiągania nowych kompetencji. Generatywna sztuczna inteligencja rozwija się obecnie w każdym sektorze gospodarki czy życia społecznego, także w edukacji. Jaki to będzie miało na nią wpływ? Według autorów i autorek publikacji Fundacji Szkoły z Klasą, na tą odpowiedź warto jeszcze poczekać.

Narzędzia wykorzystujące AI znacząco ułatwiają naukę i pracę, czynią informacje łatwo dostępnymi, syntetycznymi. Ułatwiają na przykład tworzenie tekstów, kreowanie obrazów, czy grafik. Sprawiają, że kompetencje, które dotychczas były kształcone w procesie uczenia się, są dostępne prawie od ręki. Stawiają one również nowe wymagania – wyzwania edukacyjne takie jak: kształcenie kompetencji pozwalających w właściwy i świadomy sposób korzystać z zasobów AI oraz minimalizować nierówności społeczne, które sztuczna inteligencja może pogłębiać.

Chcąc przygotować się do tego zadania, warto lepiej poznać wielotorowość funkcji AI i jej wpływ na edukację. Temu właśnie służy przygotowana przez Fundację Szkoła z Klasą publikacja pt.: „Sztuczna Inteligencja — prawdziwe zmiany w edukacji?”. Jej forma – zbiór eksperckich esejów – odzwierciedla złożoność tematu i w sposób syntetyczny przedstawia różnorodność podejść, od praktyk pedagogicznych po teorie naukowe.

AI - edukacyjne wyzwania

Marta Kostecka w artykule pt.: „Sztuczna Inteligencja, co to jest i co potrafi?” wskazuje zalety AI, z których korzystać można w pracy nauczycielskiej oraz uczniowskiej. Zaznacza, że

„narzędzia bazujące na generatywnej sztucznej inteligencji nadają się do czynności wymagających dużej ilości danych, tworzenia skrótów, wyciągów, porządkowania informacji. Sprawdzają się doskonale do wykonywania czynności powtarzalnych, automatycznych np.: powtórek, planowania ćwiczeń czy lekcji”. Zwraca również uwagę na fakt, że do wykorzystywania potencjału AI niezbędny jest świadomy użytkownik, posiadający specjalistyczną wiedzę, jak używać tej technologii do realizacji swoich celów oraz potrafiący ocenić i krytycznie przeanalizować otrzymywane informacje. Według ekspertki zamiast zabraniać korzystania z AI warto pomyśleć o jej nauczaniu i kształceniu niezbędnych do obcowania z nią kompetencji. Magdalena Maziarz z Uniwersytetu Wrocławskiego wskazuje również na potrzebę rozwoju edukacji medialnej X.0, która przysposobi młodych ludzi oraz nauczycieli do używania AI. Zauważa, że po kolejnych etapach edukacji medialnej 2.0, 3.0, 4.0, *„nie ma sensu stawianie kolejnych cyfr przed zerem”*, gdyż jest ona i będzie w ciągłym procesie. Edukacja medialna X.0 jest według autorki jedną z form minimalizowania zagrożeń związanych z AI i powinna koncentrować się na kształceniu niezbędnych do tego umiejętności, takich jak krytyczne myślenie. Dzięki niej uczeń powinien: wiedzieć i umieć sprawdzić wiarygodność danych; rozpoznawać deepfake’i; znać działanie algorytmów i ich wpływ na treści, jakie się mu pokazują; być świadomym, że AI może odzwierciedlać uprzedzenia i nierówności; rozumieć, na czym polega bezpieczeństwo danych. W swoim artykule Maziarz proponuje również listę tematów wartych omówienia podczas lekcji. Wspólna rozmowa o nich z uczniami i uczennicami pozwoli kształcić obywatelstwo cyfrowe. Jacek Pyżalski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zwraca uwagę, że w edukacji nie liczy się tylko konkretny efekt i wynik, do którego osiągnięcia sztuczna inteligencja zdecydowanie skraca drogę. *„Ważny jest proces dochodzenia do umiejętności stworzenia czegoś. To dzięki temu procesowi, uwzględniającemu popełniane po drodze błędy, czegoś się uczymy”*, pisze Pyżalski. Podkreśla, że AI może służyć jako narzędzie do pracy, istotne jest jednak używanie go w sposób twórczy, wymagający refleksji. Zdaniem eksperta warto kształcić kompetencje pozwalające na aktywne korzystanie z AI, zarówno w środowisku nauczycielskim, jak i uczniowskim. Proponuje, aby rozmawiając z AI spróbować wcielić się w rolę krytycznego interlokutora.

AI w praktyce szkolnej

Grzegorz Stunża z Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w swojej ekspertyzie dzieli się wiedzą na temat modeli nauczania z wykorzystaniem AI. Wskazuje dobry przykład rozwiązania edukacyjnego Khanmigo. Narzędzie to doskonale pokazuje, jak przy użyciu technologii Chat GPT od OpenAI można stworzyć środowisko indywidualnej edukacji i zapewnić uczniom i uczennicom spersonalizowane wsparcie. Zdaniem eksperta AI może wspierać adaptacyjne uczenie się, a dobrze zaprojektowane narzędzie powinno skłaniać użytkowników do refleksji i eksploracji źródeł w celu szukania rozwiązań. *„Przez połączenie pedagogiki krytycznej oraz wrażliwości antypedagogicznej z adaptacyjnym uczeniem wspomagany przez AI powstaje podejście edukacyjne, które uwzględnia zarówno*

wykorzystanie technologii, jak i krytyczne oraz emancypacyjne wartości w edukacji. W rezultacie uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności w kontekście społecznym, politycznym i kulturowym, rozwijając krytyczne myślenie, autonomię i zaangażowanie społeczne”. Z kolei Piotr Plichta z Uniwersytetu Wrocławskiego kieruje uwagę czytelnika na temat sztucznej inteligencji w edukacji specjalnej i jej wpływu na nierówności społeczne. Zauważa, że narzędzia bazujące na AI mogą być pomocne dla osób ze specjalnymi potrzebami, ale mogą również pogłębiać wykluczenia. Z przytoczonych przez niego badań wynika, że nierówności w dostępie do technologii cyfrowych często odzwierciedlają istniejące nierówności społeczne. Nie wszyscy uczniowie i uczennice mają do nich dostęp na równym poziomie i z reguły ma to związek z sytuacją materialną, pochodzeniem, miejscem zamieszkania oraz jest zależne od możliwości poznawczych. Dlatego, w opinii Plichty, system edukacji powinien zadbać o całość społeczności uczniowskiej. Chcąc zrobić to skutecznie, najpierw należy przeprowadzić diagnozę zapotrzebowania na AI w szkolnictwie, zbadać grupy defaworyzowane i ich kompetencje cyfrowe. Następnie zapewnić nauczycielom i nauczycielkom podstawową wiedzę i rozwinąć umiejętności w tym zakresie. Warto też testować rozwiązania do pracy z grupami uczniowskimi, aby w finale wdrożyć te, które pomogą zniwelować nierówności.

“Dyskusja związana z wykorzystaniem generatywnej sztucznej inteligencji w edukacji budzi wiele emocji. W Fundacji Szkoła z Klasą uważamy, że jeśli chcemy mieć jakikolwiek wpływ na to, co będzie się z tym narzędziem działo w tej sferze oraz socjalizacji, potrzebny jest nam głębszy namysł, umożliwiający oswojenie tego narzędzia i wykorzystywanie go w świadomy sposób, tak, by na tyle, na ile jest to możliwe, zminimalizować związane z tym ryzyka. Naszym zdaniem generatywna sztuczna inteligencja nie jest narzędziem edukacyjnym, ale może być wykorzystywana w edukacji. I to właśnie sposób jej używania zdecyduje o sukcesie lub porażce” - piszą redaktorzy publikacji Agata Łuczyńska i Jacek Pyżalski.

Publikacja „Sztuczna Inteligencja — prawdziwe zmiany w edukacji?” dostępna jest na stronie: <https://www.szkolazklasa.org.pl/materialy/publikacja-sztuczna-inteligencja-prawdziwe-zmiany-w-edukacji/>

Kontakt dla mediów:

Karina Cywińska

PR Manager

karina.cywinska@szkolazklasa.org.pl

nr tel.: +48 518 287 639

O Fundacji:

Fundacja Szkoła z Klasą to niezależna, edukacyjna organizacja pozarządowa. Powstała w 2015 roku w oparciu o doświadczenia jednej z największych i najbardziej rozpoznawalnych akcji społecznych (Szkoła z Klasą). Aktywnie wspiera nauczycielki i nauczycieli w wprowadzaniu do szkół innowacji edukacyjnych i nowych metod pracy. Łączy środowiska szkolne, biznesowe i organizacje pozarządowych, a wszystko to po to, aby skuteczniej realizować swoją misję zapewniania młodym pokoleniom

odpowiedniej edukacji. W jej dotychczasowych programach wzięło już udział ponad 9500 szkół, 120 tysięcy nauczycieli i ponad milion uczennic i uczniów. Swoje działania skupia wokół 5 kluczowych obszarów m.in.: zdrowia psychicznego i fizycznego; rozwoju kompetencji cyfrowych i medialnych; wrażliwości społecznej i zaangażowania obywatelskiego; krytycznego myślenia; tworzenie angażującego środowiska uczenia się.